

ХРОНІКИ. РЕЦЕНЗІЇ

РЕЦЕНЗІЯ

НА МОНОГРАФІЧНЕ ВИДАННЯ

«СТЕПАН РУДАНСЬКИЙ: ФЕНОМЕН МОДЕЛЮВАННЯ «ЖИВОГО» МОВЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ»,

яке написали Т.А. Космеда, Т.Ф. Осіпова, Н.В. Піддубна

Харків-Познань, 2015

Степан Руданський відомий українцям як письменник-романтик, що створив новий жанр в українській літературі «співомовки». Це поет, твори якого вивчають за обов'язковою програмою в середній школі і на спеціальних факультетах вищої школи. Існує чимало літературознавчих праць про життя і літературну діяльність цієї непересічної особи. Однак детального мовного аналізу його творів ще не проведено. Були лише окремі вкраплення в літературознавчих дослідженнях.

Звернувшись до мови С. Руданського, авторки зуміли саме через мову, лінгвістичний аналіз текстів його творів розкрити справжню суть митця слова, його світогляд, ідейні переконання.

У монографії, що складається із шести розділів, йдеться про оцінку автора співомовок І. Франком, про його творчу майстерність, представлену крізь призму аналізу лексики, стилістики. Виділено основні концепти у творчості письменника, детально описано концептосферу письменника, своєрідність його невербаліки. Усе це допомогло створити мовний образ непересічної особистості.

Слід зазначити, що кожний крок лінгвістичного аналізу супроводжується детальною, вичерпною інформацією про те чи інше мовне явище, притаманне письменникові. Уводяться нові терміни, які досить точно й чітко його характеризують. Подано різні погляди учених-мовознавців на те чи те описуване мовне явище і на їх підставі запропоноване своє, позначене нерідко новим чи маловідомим для філологічного загалу терміном.

Скажімо, уже в назві монографії ми натрапляємо на так зване «живе» мовлення. У спеціальному підрозділі цьому поняттю надається детальне пояснення, як його потрактовують у науці і як розуміють його упорядники такої цікавої праці. На її сторінках ми натрапляємо на терміни *лінгвоперсоналогія*, *«мовна біографія»*, *теолінгвістика*, *дискурсивна лінгвістика*; *інтуїтивно-психологічний*, *пояснювально-психологічний*, *естетичний*, *структурно-системний*, *мовно-етнографічний*, *лінгвопоетичний аналіз* тощо.

В окремому розділі проаналізовано своєрідність функціонування запозичень у руданівських текстах, серед яких чільне місце посідають полонізми, росіянізми, вкраплення з єврейської, литовської мов та латині. Це характеризує не лише автора, а й той час, у якому жив письменник, тісні міжмовні контакти між територіями різних держав, їхня історична спільність.

По-новому розкрито «его-тексти», які відтворюють комунікативну компетентність письменника, факти його «мовної біографії». У полі зору авторів опинилися щоденник письменника, його особисті листи, ділове листування із читачами журналу «Правда», дискурс ділових російськомовних листів. Цікавим і, по суті, новим підходом до розуміння мовної особистості письменника стала омовлена невербаліка його творів. Визначивши три рівні комунікативної структури вербальної і невербальної (паравербальної) комунікації, а саме: універсальність, етноспецифічність та авторська індивідуальність, дослідники показали її на конкретних прикладах авторських текстів. Вони визначили різні типи вербальних і невербальних контекстів у поетичному дискурсі письменника. Загалом робота справляє надзвичайно приємне враження: вона зацікавлює читача своєю новизною та неординарністю, подає цілком новий погляд на письменника крізь призму його мови, показує глибоку обізнаність авторів зі спеціальною лінгвістичною літературою, їхнє намагання здійснити прорив у філології, заповнивши певні лакуни новими поняттями та термінами на їхнє позначення. Монографія демонструє широкі і тісні міжмовні контакти, у тому числі із польською мовою.

Уважаємо, що така скрупульозна робота авторського колективу на рівні двох держав, двох культур, двох концепцій заслуговує не лише на схвалення, а й на обов'язкове нагородження чарівних упорядників, яке б стимулювало їх до подальшої праці, надавало б їм наснаги й заохочення до цікавих, неповторних, неординарних публікацій, що розширюють наш світогляд, збагачують нас новими фактами з життя відомих людей, показуючи їхню неперемичну участь у становленні української ментальності.

Завідувач кафедри
українського прикладного мовознавства
Львівського національного університету ім. Івана Франка,
доктор філологічних наук, професор

І. М. Кочан

Кочан Ірина Миколаївна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри українського прикладного мовознавства Львівського національного університету ім. Івана Франка, Вулиця Січових Стрільців, 14, м.Львів, Львівська область, 79000, Україна.

Тел. +38 032 239 43 55

E-mail: kim1950@i.ua

<http://orcid.org/0000-0002-5709-2933>

Kochan Iryna Mykolaivna – Doctor of Philology, Professor, Head of the Department of Ukrainian Applied Linguistics, Ivan Franko Lviv National University. Ukraine, 79000, Lviv, Sichovyyh Striltsiv Str., 14.